

Best Practice

Oogverband en oogdop

Auteur: Redmer van Leeuwen, namens de
Projectgroep Duurzame Oogheelkunde

Geaccordeerd door: NIOIC en de Commissie Kwaliteit van het NOG

Definitieve versie: Juli 2024

Inhoud

1.	Samenvatting: advies gebruik oogverband en oogdop	2
2.	Aanleiding	2
3.	Wat zeggen de huidige richtlijnen?	2
4.	Beschikbare literatuur	3
5.	Ervaring oogklinieken	3
6.	Conclusie	3
7.	Status Best Practice	4
8.	Referenties	4

1. Samenvatting: advies gebruik oogverband en oogdop

Gebruik standaard geen oogverband en geen oogdop na een ongecompliceerde phacoemulsificatie procedure onder lokale anesthesie. Alleen oogzalf postoperatief is voldoende.

Instrueer de patiënt wel dat wrijven in het oog niet is toegestaan. In bijzondere omstandigheden is een oogzalfverband met oogdop wel geïndiceerd. Bijvoorbeeld bij een niet-instrueerbare patiënt, grote incisie of epitheeldefect. Wanneer u toch een oogdop gebruikt, koop deze dan onsteriel in. Dit vergt minder productiekosten en verpakking en heeft dus een lagere CO₂-uitstoot.

2. Aanleiding

Onder het mom van ‘alle kleine beetjes helpen’ stellen we de vraag of het standaard gebruik van een oogverband en een oogdop achterwege gelaten kan worden. Het eventuele nut van een oogverband en oogdop zou liggen in het voorkomen van een postoperatief trauma, bijvoorbeeld doordat de patiënt per ongeluk met een vinger in het oog prikt waardoor de phaco-wond opengaat. En daarmee in het voorkomen van een endoftalmitis. Of dit een realistisch risico is, valt te betwijfelen.

3. Wat zeggen de huidige richtlijnen?

In de FMS richtlijn Cataract (2021) wordt geen uitspraak gedaan over het gebruik van een oogverband of oogdrop na een cataractoperatie. Het gebruik van een postoperatief oogverband met of zonder harde oogdrop is in de meest klinieken een gewoonte, overgenomen uit het verleden. Of er bewijs is voor de effectiviteit in het voorkomen van endoftalmitis wordt meestal niet meegenomen in de keuze voor het beleid.

4. Beschikbare literatuur

Hieronder volgt een beknopte samenvatting van de beschikbare literatuur.

- Een kleine gerandomiseerde studie uit 2005 met 133 patiënten vond geen verschil in klinische uitkomst tussen alleen druppels, oogdrop of oogverband [Mayer et al. 2005]. Eye patching (oogverband) gaf wel meer pijn en een zandkorrelgevoel.
- Een andere kleine gerandomiseerde trial (n=60) waarbij patching en 'instant vision' werden vergeleken, constateerde juist dat patiënten zonder patching veel meer pijnklachten hadden en de voorkeur gaven aan een oogverband [Stifter et al. 2007].
- Een retrospectieve studie van 1400 patiënten uit 2011, waarbij een derde van de patiënten geen oogdrop kreeg, liet zien dat er geen verschil was in postoperatieve complicaties [Lindfield et al 2011). Patiënten gaven wel aan een oogdrop oncomfortabel te vinden.
- Recent is een studie verschenen waarbij werd gevonden dat een oogverband met druppels meer cornea oedeem gaf dan alleen een plastic oogdrop met druppels [Gazit et al, 2020].

5. Ervaring oogklinieken

Bewijs voor of tegen het nut van een oogverband of oogdrop na een staaroperatie is afwezig en het lijkt onwaarschijnlijk dat een gedegen studie hiernaar ooit zal worden uitgevoerd. Daarom is het zinvol om ook naar de ervaring van oogklinieken te kijken.

Een aantal Nederlandse oogklinieken is recent (Rijnstate, Amphia, Bergman) of al meer dan 30 jaar (Xpert clinics Zeist) gestopt met een oogverband en/of oogdrop. In deze klinieken blijkt het veilig te zijn om alleen op indicatie een oogverband of oogdrop te geven voor de eerste 24 uur postoperatief. Ook in het buitenland zijn er klinieken die nooit een oogdrop voorschrijven.

De verdovingstechniek speelt hierbij wel een rol. Bij subtenon of retrobulbair anesthesie kan de ooglidsluiting of oogmotiliteit verstoord zijn. Lagofthalmus en dubbelzien kunnen een argument zijn voor een oogverband. En bij het ontwaken uit de narcose kunnen patiënten oncontroleerbare bewegingen maken. Als de patiënt volledig bij kennis is, zou de oogbescherming kunnen worden verwijderd.

Bij Simultane Bilaterale Cataract Chirurgie is een oogverband sowieso niet wenselijk.

6. Conclusie

De richtlijn Cataract bevat geen uitspraak over het gebruik van een oogverband of oogdop na een cataractoperatie. In de literatuur vinden we geen bewijs voor of tegen het nut van een oogverband of oogdop. En bij oogklinieken die zijn gestopt met een oogverband en/of oogdop blijkt het veilig te zijn om die alleen op indicatie te geven voor de eerste 24 uur na de operatie. Daarom adviseren we om standaard geen oogverband en oogdop te gebruiken na een ongecompliceerde phacoemulsificatie procedure. Is een oogdop toch nodig? Kies dan voor een duurzamer optie door deze onsteriel in te kopen. Dit vergt minder productiekosten en verpakking en heeft dus een lagere CO₂-uitstoot.

7. Status Best Practice

Het is belangrijk te vermelden dat een Best Practice geen richtlijn is, maar een handreiking om de oogheelkundige praktijk te verduurzamen. Een richtlijn is leidend in de medische besluitvorming, maar hier kan gemotiveerd van worden afgeweken. De Best Practice is wel gebaseerd op de betreffende richtlijn, waar mogelijk met bewijs onderbouwd, en door het NOG goedgekeurd. Daarom kan op basis hiervan worden afgeweken van de richtlijn en wordt invoering van de Best Practice aangemoedigd door het NOG.

Overigens moeten in de toekomst alle nieuwe richtlijnen een duurzaamheidsparagraaf bevatten, waardoor de richtlijn en Best Practice naar elkaar toe zullen groeien.

Disclaimer

- *De auteurs hebben geen financieel belang bij deze Best Practice.*
- *Dit advies is opgesteld op basis van de bij de auteurs beschikbare informatie en kan worden aangepast naar aanleiding van nieuwe inzichten.*
- *Dit advies kan worden gebruikt om beleid op te baseren, maar is geen richtlijn.*
- *We hebben de grootst mogelijke zorg besteed aan de inhoud van dit advies. Desondanks accepteert het NOG geen aansprakelijkheid voor eventuele onjuistheden in dit document, voor enigerlei schade of voor andersoortige gevolgen die voortvloeien uit of samenhangen met het gebruik van dit advies.*

8. Referenties

- Khor et al. Waste production from phacoemulsification surgery. J Cataract Refractive Surgery 46:215-221, 2020
- Mayer et al. Evaluation of Eye Patching after Cataract Surgery in Topical Anesthesia. Klin Monatsbl Augenheilkd 222:41-45, 2005
- Stifter et al. "Instant vision" compared with postoperative patching: clinical evaluation and patient satisfaction after bilateral cataract surgery. Am J Ophthalmol 2007
- Lindfield et al. Shield or not to shield? Postoperative protection after modern cataract surgery. Eye 25:1659-1660, 2011
- Sipos et al. Patient satisfaction and postoperative pain with different postoperative therapy regimens after standardized cataract surgery: a randomized intraindividual comparison. Int Ophthalmol 31:453-460, 2011
- Gazit et al. Eye patching after cataract surgery is associated with an increased risk of short-term corneal oedema. Acta Ophthalmol 99:e81-e85, 2021